

Brussel, 25.11.2013
COM(2013) 837 final

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

**Het recht van vrij verkeer van EU-burgers en hun gezinsleden: vijf stappen die een
verschil maken**

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

**Het recht van vrij verkeer van EU-burgers en hun gezinsleden: vijf stappen die een
verschil maken**

1. Vrij verkeer binnen de EU

1.1. Een grondrecht van EU-burgers

Het recht van EU-burgers om zich vrij naar een EU-land te begeven en er te wonen, samen met hun gezinsleden, is een van de vier fundamentele vrijheden die zijn vastgelegd in EU-wetgeving, en een hoeksteen van de EU-integratie.

EU-werknemers hebben deze vrijheid al sinds de jaren 1960¹. Twintig jaar geleden werd in het Verdrag van Maastricht het recht van vrij verkeer erkend voor alle EU-burgers, ongeacht of zij economisch actief waren. Sindsdien is het recht van vrij verkeer voor andere doeleinden dan werk, bijvoorbeeld na pensionering, voor studie of om samen met gezinsleden te reizen, een wezenlijk aspect van het EU-burgerschap geworden².

In 2004 werden de wetgeving en de jurisprudentie inzake de voorwaarden en beperkingen van het verblijfsrecht gecodificeerd. In 2009 informeerde de Commissie de lidstaten over de juiste toepassing van de regels; sindsdien voert zij een streng handhavingsbeleid waardoor bijna 90 % van de problemen in verband met de omzetting werden opgelost. Nu ligt de nadruk op de toepassing in de praktijk.

Alle EU-burgers hebben het recht op vrij verkeer. Burgers van een lidstaat krijgen het recht op vrij verkeer als rechtstreeks gevolg van de toetreding van dat land tot de EU. Dergelijke beslissingen worden unaniem door de lidstaten genomen.

Het vrije verkeer van werknemers is een onderdeel van de interne markt en heeft positieve gevolgen voor de economie en de arbeidsmarkten. Dankzij de vier fundamentele vrijheden, die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn, kunnen middelen binnen de EU efficiënter worden toegewezen. Het vrije verkeer van EU-burgers is een stimulans voor economische groei: mensen krijgen de kans te reizen, te studeren en te werken buiten de landsgrenzen, en werkgevers kunnen putten uit een grotere pool aan talent. In het licht van de aanzienlijke ongelijkheden tussen de Europese arbeidsmarkten en de gestage krimp van de beroepsbevolking draagt arbeidsmobiliteit bij tot de oplossing van het probleem van slecht op elkaar afgestemde vaardigheden en banen.

In de EU-15 wordt geraamd dat het bbp op lange termijn is gestegen met bijna 1 % dankzij de mobiliteit na de uitbreiding (2004-2009)³.

Voor EU-burgers hangt het recht op vrij verkeer het nauwst samen met het EU-burgerschap⁴. Voor 56 % van de Europese burgers is dit de meest positieve verwezenlijking van de EU⁵.

¹ Artikelen 45 en 48 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

² Artikel 21 VWEU.

³ Employment and Social Developments in Europe 2011, intra-EU labour mobility and the impact of enlargement, blz. 274.

⁴ Flash Eurobarometer (EB) 365, februari 2013, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_365_en.pdf.

⁵ Standard EB 79, mei 2013, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb79/eb79_en.htm.

Bovendien is 67 % van de EU-burgers van mening dat het vrije verkeer economische voordelen oplevert voor hun land⁶.

Vrij verkeer heeft voordelen voor de Europeanen en voor de hele economie van de EU, maar stelt tegelijkertijd de lokale gemeenschappen op de proef door de nieuwe instroom. De economische crisis heeft in sommige lidstaten het debat aangewakkerd over de gevolgen van het vrije verkeer voor de nationale sociale zekerheid en de druk op lokale diensten.

Alle lidstaten hebben meermaals bevestigd het vrije verkeer te steunen en erkennen de wederzijdse voordelen ervan, onder meer nog tijdens de recente bespreking door de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken van 8 oktober 2013.

Deze mededeling is bedoeld om de rechten en plichten van EU-burgers te verduidelijken, evenals de voorwaarden en beperkingen binnen de EU-wetgeving, en is een antwoord op de vragen die een aantal lidstaten heeft. Zij bevat vijf stappen om de lidstaten en hun lokale overheden te helpen de EU-wetgeving en haar instrumenten volledig toe te passen, met inbegrip van het volledige gebruik van de middelen uit de structuur- en investeringsfondsen van de EU.

1.2. Wie zijn de mobiele EU-burgers?

Eind 2012 woonden 14,1 miljoen EU-burgers in een andere lidstaat (2,8 % van de totale bevolking). Het aandeel niet-EU-ingezetenen ligt hoger (4,0 %). Eind 2004 bedroeg het aandeel mobiele burgers ongeveer 1,6 % van de totale bevolking, vier jaar later was dit gestegen tot 2,4 % (eind 2008) en vervolgens steeg het langzamer (tot 2,8 % eind 2012⁷), zowel door de economische recessie als door de gestage afname van de mobiliteitspotentieel vanuit centrale en oostelijke lidstaten⁸.

EU-burgers maken het vaakst gebruik van het vrije verkeer om werkgerelateerde redenen⁹, en in tweede instantie ook om familiale redenen¹⁰. Van alle EU-burgers die in 2012 in een ander EU-land verbleven (“mobiele EU-burgers”) was ruim driekwart (78 %) van arbeidsgeschikte leeftijd (15-64 jaar), tegenover ongeveer 66 % van de eigen onderdanen. De arbeidsparticipatie van mobiele EU-burgers (67,7 %) lag hoger dan die van eigen onderdanen (64,6 %).

Mobiele EU-burgers zonder baan¹¹ vertegenwoordigen slechts een klein deel van het totale aantal mobiele EU-burgers¹²; bovendien had 64 % van hen eerder wel gewerkt in hun huidige land van verblijf¹³. 79 % leeft in een huishouden met ten minste één werkend gezinslid¹⁴. Het

⁶ Flash EB 365, zie hierboven.

⁷ Europese Commissie, DG Werkgelegenheid, ramingen op basis van Eurostat migratiestatistieken en de EU-LFS (Labour Force Survey, enquête beroepsbevolking).

⁸ Europese Commissie, EU Employment and Social Situation Quarterly Review, juni 2013, blz. 42-43, op basis van Eurostat, EU-LFS.

⁹ ICF GHK Milieu: *A fact finding analysis on the impact on the Member States' social security systems of the entitlements of non-active intra-EU migrants to special non-contributory cash benefits and healthcare granted on the basis of residence*, Hoofdstuk 4 en blz. 61, <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=10972&langId=en>.

¹⁰ Eurostat, EU-LFS, 2008 module over de arbeidsmarktsituatie van migranten, online tabel: lfso_08cobr.

¹¹ Dit zijn met name studenten, gepensioneerden, werkzoekenden en niet-actieve gezinsleden.

¹² ICF GHK Milieu rapport, zie hierboven, hoofdstuk 3, blz. 16, op basis van Eurostat, EU-LFS.

¹³ ICF GHK Milieu rapport, zie hierboven, hoofdstuk 3, blz. 25, op basis van Eurostat, EU-LFS.

¹⁴ ICF GHK Milieu rapport, zie hierboven, blz. 24, op basis van Eurostat, EU-LFS.

algemene percentage inactieven onder mobiele EU-burgers daalde in de periode van 2005 tot 2012¹⁵.

1.3. De invloed van mobiele EU-burgers op de sociale zekerheid van de gastlidstaten

Mobiele EU-burgers zijn gemiddeld vaker economisch actief dan de eigen onderdanen van een gastland¹⁶. Zij helpen de economie van het gastland omdat zij helpen bij het wegwerken van tekorten aan specifieke vaardigheden en knelpunten op de arbeidsmarkt.¹⁷ In de meeste lidstaten dragen de mobiele EU-burgers bij aan de sociale zekerheid van het gastland: zij betalen meer belastingen en sociale bijdragen dan zij ontvangen. Mobiele EU-burgers dragen meestal ook bij aan de kosten van openbare diensten waarvan zij gebruikmaken in het gastland¹⁸. Zij zullen dus niet vaak een last vormen voor de sociale zekerheid van een gastland. Recente onafhankelijke studies¹⁹ bevestigen dit. Volgens recente cijfers die de lidstaten aan de Commissie hebben verstrekt, maken EU-burgers niet vaker gebruik van een uitkering dan de onderdanen van het gastland zelf^{20,21}.

Uit de EU-enquête naar het inkomen en de levensomstandigheden blijkt ook dat de waarschijnlijkheid dat mobiele EU-burgers een sociale uitkering ontvangen, in de meeste landen even groot is als of kleiner dan voor de eigen onderdanen het geval is.

Gezien hun leeftijd en werksituatie zullen mobiele EU-burgers, als zij een sociale uitkering krijgen, vaker een werkloosheidsuitkering, huursubsidie of gezinsgerelateerde uitkering krijgen dan een ouderdomspensioen of een ziekte- of invaliditeitsuitkering. Zij maken slechts een zeer klein deel uit van de uitkeringsgerechtigden, net zoals zij een vrij klein deel uitmaken van de totale bevolking in de meeste lidstaten.

Bovendien blijkt uit de gegevens dat mobiele EU-burgers een zeer klein aandeel vertegenwoordigen van de begunstigen van niet op premie- of bijdragebetaling berustende prestaties – uitkeringen die kenmerken van zowel sociale zekerheid als sociale bijstand

¹⁵ Eurostat, EU-LFS. Het aandeel mobiele EU-burgers (15 jaar en ouder) die economisch inactief zijn, daalde van 34,1% in 2005 naar 30,7% in 2012 (Eurostat, EU-LFS).

¹⁶ Eurostat, EU-LFS.

¹⁷ Employment and Social Developments in Europe 2011, intra-EU labour mobility and the impact of enlargement, blz. 268-276.

¹⁸ Dustmann et al., *Assessing the Fiscal Costs and Benefits of A8 Migration to the UK*, <http://ideas.repec.org/p/crm/wpaper/0918.html>; OECD, *Fiscal Impact of Migration*, in OECD International Migration Outlook 2013, <http://www.oecd.org/els/mig/imo2013.htm>.

¹⁹ OECD, *Fiscal Impact of Migration*, in OECD International Migration Outlook 2013, <http://www.oecd.org/els/mig/imo2013.htm>; ICF GHK Milieu rapport, zie hierboven; Dustmann et al., *Assessing the Fiscal Costs and Benefits of A8 Migration to the UK*, <http://ideas.repec.org/p/crm/wpaper/0918.html>; CEPS, *Social Benefits and Migration, A contested relationship and policy challenge in the EU* (Hoofdstukken 1 en 7); *EU Labor Markets After Post-Enlargement Migration*, Martin Kahanec, Klaus F. Zimmermann (eds.), Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 2010; Ian Preston, *The Effect of Immigration on Public Finances*, Centre for Research and Analysis of Migration, 2013, http://www.cream-migration.org/publ_uploads/CDP_23_13.pdf.

²⁰ Bewijsmateriaal verzameld door de Administratieve Commissie voor de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels wijst op feitelijke en wettelijke problemen bij de toepassing van de bepalingen inzake coördinatie en de toekenning van uit belastingen gefinancierde uitkeringen op basis van verblijfplaats aan niet-werkende personen. Er is echter geen bewijs voor grootschalig frauduleus gedrag.

²¹ Zie statistische bijlage, grafiek 2. Op verzoek van de Raad vroeg de Commissie in juni 2013 aan de lidstaten om onder meer informatie te verschaffen over mobiele EU-burgers die sociale uitkeringen kregen of vroegen. Van de 21 lidstaten die antwoordden, konden Oostenrijk, België, Kroatië, Hongarije, Polen, Zweden en het Verenigd Koninkrijk geen gegevens verstrekken. Litouwen gaf informatie over geëxporteerde uitkeringen van de sociale zekerheid. Gegevens van de 13 andere lidstaten hebben betrekking op verschillende uitkeringen die niet kunnen worden vergeleken; zij worden dus grafisch voorgesteld in grafieken per land.

hebben: minder dan 1 % van alle begunstigden (die EU-burgers zijn) in zes landen (Bulgarije, Estland, Griekenland, Malta, Oostenrijk en Portugal); tussen 1 % en 5 % in vijf andere landen (Duitsland, Finland, Frankrijk, Nederland en Zweden), en meer dan 5 % in België en Ierland (hoewel de cijfers voor Ierland op aanvragen gebaseerde ramingen zijn)²².

Uit recente studies²³ blijkt dat er geen statistische relatie is tussen de omvang van de sociale zekerheid en de instroom van mobiele EU-burgers.

2. Rechten en plichten van EU-burgers krachtens de EU-wetgeving

Het recht op vrij verkeer en het recht op een bijstandsuitkering en socialezekerheidsuitkeringen zijn onderworpen aan EU-wetgeving, al kunnen lidstaten wel gunstiger voorwaarden toepassen. De EU-wetgeving is bedoeld om de grensoverschrijdende mobiliteit te bevorderen, ten gunste van zowel degenen die weggaan als degenen die blijven.

De voorwaarden voor en beperkingen van het recht van EU-burgers van vrij verkeer en verblijf binnen de EU zijn vastgelegd in Richtlijn 2004/38/EG (hierna “de richtlijn” genoemd)²⁴. De specifieke rechten van werknemers zijn vastgelegd in Verordening (EU) nr. 492/2011²⁵. De rechten op sociale zekerheid van mobiele EU-burgers op EU-niveau zijn vastgelegd in de Verordeningen (EU) nr. 883/2004²⁶ en 987/2009²⁷ (hierna “de verordeningen” genoemd).

2.1. Wie heeft recht op vrij verkeer?

Gedurende maximaal drie maanden heeft iedere burger van de EU het recht op het grondgebied van een andere lidstaat te verblijven zonder andere voorwaarden of formaliteiten dan de verplichting in het bezit te zijn van een geldige identiteitskaart of een geldig paspoort²⁸.

Na die drie maanden moeten EU-burgers aan bepaalde voorwaarden voldoen, afhankelijk van hun status in het gastland, om in dat land te mogen verblijven. Studenten en andere economisch niet-actieve personen (bijv. gepensioneerden.) hebben het recht langer dan drie maanden te verblijven als zij voor zichzelf en hun gezin over voldoende bestaansmiddelen beschikken om niet ten laste van het stelsel van sociale bijstand van het EU-gastland te komen. Werkzoekenden hebben een verblijfsrecht van zes maanden zonder voorwaarden en formaliteiten, of zelfs langer als zij een reële kans maken op een baan²⁹.

²² ICF GHK Milieu rapport, zie hierboven, hoofdstuk 5, blz. 84.

²³ Zie bijvoorbeeld het literatuuronderzoek in het ICF GHK Milieu rapport en in CEPS, *Social benefits and migration, A contested relationship and policy challenge in the EU*.

²⁴ Richtlijn 2004/38/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 29 april 2004 betreffende het recht van vrij verkeer en verblijf op het grondgebied van de lidstaten voor de burgers van de Unie en hun familieleden, PB L 158 van 30.4.2004, blz. 77.

²⁵ Verordening (EU) nr. 492/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2011 betreffende het vrije verkeer van werknemers binnen de Unie, PB L 141 van 27.5.2011, blz. 1.

²⁶ Verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, PB L 166, 30.4.2004, blz. 1. Verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 16 september 2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van Verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels, PB L 284 van 30.10.2009, blz. 1.

²⁷ Specifieke bepalingen betreffende de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg worden vastgesteld in Richtlijn 2011/24/EU van het Europees Parlement en de Raad van 9 maart 2011 betreffende de toepassing van de rechten van patiënten bij grensoverschrijdende gezondheidszorg, PB L 88, 4.4.2011, blz. 1.

²⁸ Artikel 6 van de richtlijn.

²⁹ Overweging 9 en artikelen 7 en 14, lid 4, onder b), van de richtlijn.

Na vijf jaar krijgen EU-burgers en hun gezinsleden een duurzaam verblijfsrecht³⁰.

2.2. Wie heeft recht op een bijstandsuitkering?

Bijstandsuitkeringen zijn doorgaans uitkeringen die een lidstaat geeft aan personen die niet over voldoende bestaansmiddelen beschikken om in hun basisbehoeften te voorzien.

Mobiele EU-burgers en hun gezinsleden hebben vanaf het begin van hun verblijf recht op dezelfde bijstandsuitkeringen als eigen onderdanen³¹. Andere EU-burgers die legaal in een ander EU-land verblijven, moeten gelijk worden behandeld als onderdanen van het gastland³², maar er bestaan wel waarborgen om een onredelijke financiële belasting voor het gastland te vermijden.

Gedurende de eerste drie maanden is het gastland volgens de EU-wetgeving niet verplicht sociale bijstand te verlenen aan economisch niet-actieve EU-burgers. Het is evenmin verplicht sociale bijstand te verlenen aan wie voor het eerst werk zoekt³³.

Voor de daaropvolgende periode van ten hoogste vijf jaar is het weinig waarschijnlijk dat EU-burgers in aanmerking komen voor bijstandsuitkeringen, aangezien zij, om het recht op verblijf te kunnen verwerven, hebben moeten aantonen over voldoende middelen te beschikken, die evenveel of meer bedragen dan de inkomensgrens waaronder bijstand wordt toegekend³⁴.

Indien niet-werkende EU-burgers een bijstandsuitkering aanvragen, bijvoorbeeld omdat hun economische situatie na verloop van tijd is verslechterd, moet hun verzoek worden beoordeeld in het licht van hun recht op gelijke behandeling. In specifieke gevallen kan het aanvragen van een bijstandsuitkering aanleiding geven tot een redelijke twijfel van de zijde van de nationale instanties dat de betrokkene mogelijk een onredelijke belasting voor het socialebijstandstelsel is geworden³⁵.

In deze context kan de lidstaat aan de toekenning van sociale bijstand of een bijzondere, niet op premie- of bijdragebetaling berustende uitkering³⁶ de voorwaarde verbinden dat de burger voldoet aan de eisen voor het verkrijgen van het wettelijk verblijfsrecht voor een periode van meer dan drie maanden³⁷. Lidstaten kunnen echter niet automatisch weigeren deze bijstand toe te kennen aan niet-werkende EU-burgers; zij kunnen er evenmin automatisch van uitgaan dat de personen die deze bijstand vragen, niet over voldoende middelen beschikken en dus geen verblijfsrecht hebben³⁸. De overheden moeten de individuele situatie beoordelen en daarbij rekening houden met factoren als het bedrag, de duur, de tijdelijke aard van het probleem of de algemene omvang van de last die een uitkering zou inhouden voor het

³⁰ Artikel 16 van de richtlijn.

³¹ Artikel 7, lid 2, van Richtlijn (EU) nr. 492/2011.

³² Artikel 24 van de richtlijn.

³³ Uitkeringen van financiële aard, die, ongeacht de kwalificatie ervan in de nationale wetgeving, bestemd zijn om de toegang tot de arbeidsmarkt in het gastland te vergemakkelijken, kunnen niet als een “recht op sociale bijstand” in de zin van artikel 24, lid 2, van de richtlijn worden beschouwd: gevoegde zaken C-22/08 en C-23/08 *Vatsouras en Koupatantze*, lid 45.

³⁴ Artikel 8, lid 4, van de richtlijn.

³⁵ Artikel 14, lid 2, van de richtlijn.

³⁶ Bepaald in Verordening 883/2004, zie hoofdstuk 1.3; zaak C-140/12 *Brey*.

³⁷ Zaak C-140/12 *Brey*, punten 38 en 42.

³⁸ Artikel 14, lid 3, van de richtlijn.

nationale bijstandsstelsel³⁹. Als de instanties op basis hiervan concluderen dat de betrokken personen een onredelijke belasting vormen, kunnen zij hun verblijfsrecht intrekken⁴⁰.

Na vijf jaar wettig verblijf krijgen EU-burgers hetzelfde recht op sociale bijstand als de eigen onderdanen van het gastland.

2.3. Wie heeft recht op een sociale uitkering?

De verordeningen garanderen dat mobiele EU-burgers geen verworven rechten verliezen als zij zich binnen de EU bewegen. Voorbeelden van socialezekerheidsuitkeringen zijn ouderdomspensioenen, pensioenen voor nabestaanden, uitkeringen voor arbeidsongeschiktheid, uitkeringen bij ziekte, geboortetoeelagen, werkloosheidsuitkeringen, gezinstoeslagen of de gezondheidszorg.

Werknemers — al dan niet werkzaam in loondienst — en hun gezinsleden vallen onder het socialezekerheidsstelsel van het gastland, en wel onder dezelfde voorwaarden als nationale onderdanen, omdat zij net als alle andere nationale werknemers via premies en belastingen bijdragen aan de openbare middelen waarmee de prestaties worden gefinancierd.

Er is op dit vlak echter geen harmonisering binnen de EU. De wetten van het gastland bepalen welke uitkeringen worden verstrekt, onder welke voorwaarden, voor welke periode en voor welk bedrag. Of iemand recht heeft op een uitkering varieert dus van lidstaat tot lidstaat.

De sociale zekerheid moet worden geboden door het land waar de betrokkene werkt, en voor economisch niet-actieve EU-burgers door het land van verblijf.

In de zin van de bepalingen inzake coördinatie kan er slechts één verblijfplaats zijn; dat is het belangencentrum van de betrokken persoon (lidstaat van de “normale verblijfplaats”). Economisch niet-actieve personen kunnen alleen een sociale uitkering krijgen als zij aan het strikte criterium van de gewone verblijfplaats voldoen, waaruit blijkt dat zij een daadwerkelijke band hebben met de lidstaat in kwestie. Deze test houdt ook in dat de individuele situatie van de verzoeker volledig moet worden beoordeeld aan de hand van strikte criteria (verblijfsduur, motivering, gezinssituatie en intentie)⁴¹. Personen die tijdelijk naar een ander land verhuizen en hun vorig verblijf in hun land van oorsprong behouden, veranderen hun normale verblijfplaats niet.

3. Voorwaarden en beperkingen krachtens de EU-wetgeving

De EU-wetgeving omvat sterke waarborgen om lidstaten te helpen misbruik en fraude te bestrijden. De lidstaten moeten ervoor zorgen dat zij ten volle gebruik maken van deze waarborgen. De Commissie steunt hen bij deze inspanningen.

3.1. Strijd tegen misbruik en fraude krachtens de richtlijn

Voor de toepassing van de richtlijn kunnen fraude en misbruik worden omschreven⁴² als volgt.

- *Fraude*: bewust bedrog of bewuste misleiding met als doel om op grond van het EU-recht het recht van vrij verkeer en verblijf te krijgen. Veelvoorkomende gevallen zijn vervalsing van identiteits- of verblijfsdocumenten of een onjuiste voorstelling van feiten betreffende de voorwaarden voor het verblijfsrecht, zoals valselyk beweren over voldoende middelen te beschikken of als zelfstandige te werken.

³⁹ Artikel 15, lid 1, van de Richtlijn en zaak C-140/12 *Brey*, punt 72.

⁴⁰ Artikel 14, lid 1, van de richtlijn.

⁴¹ Zie zaken C-76/76 *Di Paolo*, C-102/91 *Knoch* en C-90/97 *Swaddling*.

⁴² COM (2009) 313, hoofdstuk 4.1.

- *Misbruik*: kunstmatig gedrag dat als enig doel heeft het door het EU-recht gewaarborgde recht van vrij verkeer en verblijf te krijgen en dat, hoewel het formeel voldoet aan de voorwaarden van de EU-voorschriften, in strijd is met het doel van die voorschriften.

Een typisch voorbeeld van misbruik zijn schijnhuwelijken. Uit gegevens die de lidstaten indienen over geconstateerde schijnhuwelijken⁴³ blijkt dat dit fenomeen bestaat, maar niet in iedere lidstaat even vaak voorkomt. Hoewel de cijfers laag zijn, is de betrokkenheid van georganiseerde misdaad wel zorgwekkend. Volgens Europol⁴⁴ regelen sommige georganiseerde misdaadnetwerken schijnhuwelijken tussen onderdanen van derde landen en mobiele EU-burgers om toegang tot en verblijfsrecht in de EU te kunnen krijgen. Op dit vlak kunnen Europol en Eurojust hulp en bijstand bieden aan de nationale overheden, met name in gevallen die verband houden met mensenhandel.

3.2. Beperking van het vrije verkeer van personen in verband met de openbare orde

Binnen de EU-regels inzake het vrije verkeer kunnen lidstaten de nodige maatregelen treffen om rechtsmisbruik en fraude tegen te gaan door de bij de Richtlijn toegekende rechten te beperken, met name door deze te ontzeggen of te beëindigen.

Dergelijke maatregelen ter beperking van het vrije verkeer zijn alleen gerechtvaardigd indien het evenredigheidsbeginsel wordt geëerbiedigd. Dit beginsel⁴⁵, dat rechtstreeks op het Verdrag is gebaseerd, is van toepassing op alle fundamentele vrijheden en is bijgevolg verwerkt in de Richtlijn⁴⁶. Beperkingen vanwege algemene preventie, zoals uitzettingen en inreisverboden voor alle personen in een bepaalde situatie, waarbij geen rekening wordt gehouden met het evenredigheidsbeginsel, individuele omstandigheden en de ernst van het misdrijf, zijn niet toegestaan.

De vorm van de beperking verschilt per lidstaat, maar doorgaans betreft het:

- weigering van toegang of verwijdering op grond van de openbare orde of de openbare veiligheid.

⁴³ Op verzoek van de Raad vroeg de Commissie de lidstaten om onder meer informatie te verschaffen over het misbruik van vrij verkeer bij schijnhuwelijken. 12 lidstaten gaven statistieken over **geconstateerde** gevallen. In de periode 2010-2012 registreerde Cyprus 174 schijnhuwelijken en Portugal 144; in diezelfde periode weigerde Polen 2 (op een totaal van 391) aanvragen voor een verblijfskaart op deze grond; Tsjechië registreerde 51 schijnhuwelijken in 2012, en 22 tussen januari en juli 2013; Denemarken stelde in 2012 8 schijnhuwelijken vast en Finland weigerde 10 (op een totaal van 650) aanvragen voor een visum op deze grond; in 2012-2013 weigerde Zweden in 30 gevallen een verblijfsrecht op grond van schijnhuwelijken en fraude met documenten (op een totaal van 26 546 aanvragen); Nederland constateerde 368 schijnhuwelijken (van in totaal 550 huwelijken die in drie proefprojecten werden onderzocht) sinds 2007; Ierland constateerde in 2010 9 schijnhuwelijken; tussen mei en oktober 2011 verwierp het Verenigd Koninkrijk 176 aanvragen voor een EER-familievergunning wegens twijfels aan de authenticiteit van de huwelijken (op in totaal 256 gevallen – 2 % van de aanvragen in deze periode – waarin misbruik werd vermoed; Estland en Roemenië ten slotte gaven aan dat zij respectievelijk in de periode januari 2011-juli 2013 en sinds januari 2007 geen schijnhuwelijken hadden geconstateerd. In twee gevallen werden gegevens verstrekt over **vermoedens** van schijnhuwelijken: VK: meldingen door ambtenaren van de burgerlijke stand van 934 (2010), 1 741 (2011) en 1 891 (2012) vermoedens van schijnhuwelijken. Duitsland: meldingen van 250 vermoedens in alle *Länder*, 167 (Hesse), 43 (Berlijn) en 71 (München) in 2012.

⁴⁴ *EU Serious and Organised Crime Threat Assessment 2013*, Hoofdstuk 1.9, <https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/socta2013.pdf>; *2011 EU Serious and Organised Crime Threat Assessment*, Hoofdstuk over Facilitated Illegal Immigration, <https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/octa2011.pdf>.

⁴⁵ Zaak C-55/94 *Gebhard*, punt 37, en zaak C-100/01 *Olazabal*, punt 43.

⁴⁶ Overweging 16, artikel 15, lid 1, artikel 15, lid 3 en artikel 27, lid 2.

De begrippen “openbare orde” en “openbare veiligheid” worden door de lidstaten ingevuld naargelang van hun eigen situatie, maar zij moeten strikt worden geïnterpreteerd⁴⁷ en er moet sprake zijn van een actuele, reële en voldoende ernstige bedreiging voor een fundamenteel belang van de samenleving⁴⁸. In uitzonderlijke gevallen kunnen veelvuldig gepleegde lichte feiten een bedreiging voor de openbare orde vormen, niettegenstaande het feit dat elk strafbaar feit op zich geen voldoende ernstige bedreiging vormt. Het feit dat een persoon meermaals is veroordeeld, is op zich niet voldoende om van een ernstige bedreiging van de openbare orde te spreken. De nationale autoriteiten moeten aantonen dat het persoonlijke gedrag van de betrokkene een bedreiging voor de openbare orde vormt⁴⁹. Daarnaast mogen gedragingen die een lidstaat van de eigen onderdanen aanvaardt, niet leiden tot beperkende maatregelen⁵⁰. Beperkende maatregelen mogen ook niet worden genomen omwille van algemene preventie⁵¹ of voor economische doeleinden⁵².

- een inreisverbod⁵³ in combinatie met een verwijderingsbesluit; dit kan alleen in ernstige gevallen, waarin wordt aangetoond dat degene die het strafbare feit heeft gepleegd, in de toekomst waarschijnlijk een ernstige bedreiging van de openbare orde zal blijven vormen. Een inreisverbod mag niet automatisch volgen op een strafrechtelijke veroordeling⁵⁴.

Personen voor wie een inreisverbod geldt, kunnen na verloop van een redelijke termijn een aanvraag tot opheffing van dit besluit indienen⁵⁵.

Wanneer het recht van vrij verkeer wordt misbruikt of frauduleus is verkregen, hangt het van de ernst van het misdrijf af of de betrokken persoon als een ernstige bedreiging van de openbare orde wordt beschouwd en verwijdering en eventueel een inreisverbod gerechtvaardigd zijn.

3.3. Bestrijding van socialezekerheidsfraude

Met betrekking tot de coördinatie van de sociale zekerheid worden de begrippen “fraude” en “onjuistheid” als volgt gedefinieerd:

- “*socialezekerheidsfraude*”: het handelen of nalaten te handelen teneinde socialezekerheidsuitkeringen te verkrijgen of te ontvangen, of zich te onttrekken aan de verplichting om socialezekerheidspremies te betalen, een en ander in strijd met de nationale wetgeving van een lidstaat⁵⁶;

⁴⁷ Zaak 41/74 *Van Duyn*, punt 18, zaak C-348/09 *P. I.*, punt 23, en zaak C-434/10 *Aladzhov*, punt 34.

⁴⁸ Artikel 27, lid 1 van de Richtlijn, zaak 30/77 *Bouchereau*, punt 35, en zaak C-348/09 *P. I.*, punt 34.

⁴⁹ Zaak C-349/06 *Polat*, punt 39; Mededeling van de Commissie betreffende richtsnoeren voor een betere omzetting en toepassing van Richtlijn 2004/38/EG, COM(2009) 313, einde punt 3.2.

⁵⁰ Gevoegde zaken 115 en 116/81 *Adoui en Cornouaille*, punt 8, en zaak C-268/99 *Jany*, punt 61.

⁵¹ Overeenkomstig artikel 28, lid 1, van de Richtlijn en zaak 67/74 *Bonsignore*, punt 6.

⁵² Zaak C-434/10 *Aladzhov*, punten 29 en 30, en zaak C-249/11 *Byankov*, punten 35 en 36.

⁵³ In deze mededeling wordt met “inreisverbod” een verwijderingsmaatregel bedoeld in de zin van artikel 32 van de Richtlijn.

⁵⁴ Zaak C-348/96 *Calfa*, punten 27 en 28.

⁵⁵ Artikel 32, lid 1, van de richtlijn en gevoegde zaken 115/81 en 116/81 *Adoui and Cornouaille*, punt 12.

⁵⁶ Deel A, punt 2, onder a), van de resolutie van de Raad van 22 april 1999, PB C 125 van 6.5.1999, blz. 1.

- “onjuistheid”: een onopzettelijke vergissing of nalatigheid van een ambtenaar of een burger⁵⁷.

De Commissie steunt de lidstaten in hun inspanningen om fraude en onjuistheden op het gebied van de sociale zekerheid tegen te gaan. In het kader van de Administratieve Commissie voor de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels is een goed functionerend systeem opgezet om de samenwerking tussen de lidstaten te verbeteren. In dit verband hebben de lidstaten een netwerk van contactpunten opgericht om de coördinatie te verbeteren en jaarlijks een verslag op te stellen over fraude en onjuistheden.

In geval van socialezekerheidsfraude kunnen ook strafrechtelijke of administratieve sancties worden opgelegd binnen het rechtssysteem van de lidstaten. Socialezekerheidsfraude vormt op zich geen rechtsmisbruik of fraude in de zin van artikel 35 van de Richtlijn, maar als een EU-burger die legaal in een ander EU-land verblijft frauduleus een uitkering verkrijgt op basis van valse verklaringen, is het binnen de algemene regels van de Richtlijn mogelijk een verwijderingsbesluit en een inreisverbod op te leggen als de betrokken persoon kan worden beschouwd als een ernstige bedreiging van de openbare orde, overeenkomstig het hierboven genoemde evenredigheidsbeginsel.

4. Sociale integratie

Enkele lidstaten signaleren problematische situaties in sommige van hun steden. Hoewel het om slechts om een kleine groep EU-burgers uit een andere lidstaat gaat, kunnen reeds kansarme gebieden door werkloosheid en andere problemen extra onder druk komen te staan, met name wat betreft lokale diensten als onderwijs, gezondheidszorg en huisvesting. Dakloosheid wordt genoemd als een groeiend fenomeen, dat weliswaar klein is in absolute aantallen, maar toch reden is voor bezorgdheid en een duidelijke vorm van maatschappelijke uitsluiting⁵⁸.

Het beleid op het gebied van sociale integratie richt zich op de obstakels die burgers ondervinden wanneer zij toegang proberen te krijgen tot onderwijs, werk, financiële diensten en gezinstoelage of kinderbijslag. De Commissie blijft de lidstaten helpen bij het uitvoeren van integrale strategieën voor actieve integratie⁵⁹, wat kan bijdragen tot de integratie van EU-burgers in een andere lidstaat.

De EU stelt in dit verband financiering voor sociale integratie beschikbaar. Alle lidstaten kunnen een beroep doen op het Europees Sociaal Fonds (ESF) voor programma's ter ondersteuning van lokale autoriteiten die op hun grondgebied problemen ondervinden met gemarginaliseerde burgers, ongeacht of dat eigen onderdanen zijn of burgers uit andere

⁵⁷ Besluit nr. H5 van de Administratieve Commissie voor de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels van 18 maart 2010 betreffende de samenwerking bij de bestrijding van fraude en fouten in het kader van Verordening (EG) nr. 883/2004 van de Raad en Verordening (EG) nr. 987/2009 van het Europees Parlement en de Raad betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels (PB C 149 van 8.6.2010, blz. 5).

⁵⁸ Zie het werkdocument van de diensten van de Commissie *Confronting homelessness in the European Union*, SWD (2013) 42 final, behorende bij de mededeling van de Commissie van 20 februari 2013 *Naar sociale investering voor groei en cohesie – inclusief de uitvoering van het Europees Sociaal Fonds 2014-2020*, COM(2013) 83 final.

⁵⁹ Mededeling van de Commissie van 3 oktober 2008 over een aanbeveling van de Commissie inzake de actieve inclusie van personen die van de arbeidsmarkt zijn uitgesloten, COM(2008) 639 final; mededeling van de Commissie van 20 februari 2013 *Naar sociale investering voor groei en cohesie – inclusief de uitvoering van het Europees Sociaal Fonds 2014-2020*, zie vermelding hierboven; mededeling van de Commissie van 5 april 2011 *Een EU-kader voor de nationale strategieën voor integratie van de Roma tot 2020*, COM(2011) 173 final.

lidstaten. Voor de periode 2007-2013 was 12,9 miljard euro van de ESF-begroting gereserveerd voor sociale integratie. Mobiele EU-burgers komen ook in aanmerking voor andere ESF-acties, zoals “een leven lang leren”, hulp bij toegang tot de arbeidsmarkt en capaciteitsopbouw bij de betrokkenen. Voor de periode 2007-2013 was in het kader van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) 17,8 miljard euro beschikbaar voor sociale infrastructuur, zoals huisvesting en investeringen in onderwijs, gezondheidszorg en kinderopvang. De lidstaten worden uitgenodigd gebruik te maken van de mogelijkheden die het ESF en het EFRO bieden om de sociale integratie te blijven ondersteunen gedurende de programmeringsperiode 2014-2020.

De Commissie heeft voorgesteld voor deze periode een Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD) in te stellen, dat tot doel heeft de ergste vormen van armoede te verlichten door middel van niet-financiële hulp aan de meest behoeftige personen, waarbij gebrek aan voedsel, de gevolgen van dakloosheid en materiële deprivatie van kinderen worden aangepakt.

5. Vijf acties

Om nationale en lokale overheden te helpen de regels inzake het vrije verkeer doeltreffend toe te passen en in de praktijk gebruik te maken van de beschikbare fondsen, presenteert de Commissie vijf concrete acties die zij samen met de lidstaten zal uitvoeren.

1. De lidstaten helpen schijnhuwelijken tegen te gaan

De Commissie zal overheden helpen om de Europese regels toe te passen en potentieel misbruik van het vrije verkeer te bestrijden door een handleiding op te stellen voor de aanpak van schijnhuwelijken.

Deze handleiding wordt momenteel samengesteld in samenwerking met de lidstaten. De nationale overheden krijgen hiermee meer duidelijkheid over het rechtskader waarbinnen zij kunnen opereren bij het onderzoeken van verdachte gevallen en bij besluiten over het intrekken of weigeren van het recht op vrij verkeer in verband met een schijnhuwelijk. Daardoor kunnen zij dergelijke gevallen aanpakken terwijl tegelijkertijd het fundamentele doel, namelijk het waarborgen en vergemakkelijken van het vrije verkeer van EU-burgers en hun gezinsleden, waarbij het EU-recht op bonafide wijze wordt toegepast, niet in gevaar komt.

2. Autoriteiten helpen bij het toepassen van de EU-regels voor de coördinatie van de sociale zekerheid

De Commissie werkt nauw samen met de lidstaten om de toepassing van de regels voor de coördinatie van de sociale zekerheid te verbeteren. Daartoe wordt een praktische gids opgesteld om het criterium van de gewone verblijfplaats te verduidelijken dat in de EU-regelgeving voor de coördinatie van de sociale zekerheid wordt gebruikt.

Nauwere en doeltreffendere samenwerking tussen de socialezekerheidsinstanties is een belangrijke factor om mensen zo snel en zo goed mogelijk toegang te bieden tot uitkeringen waar zij recht op hebben, maar ook om te hoge uitkeringen en ongegronde aanvragen te voorkomen. De overheden en instanties die zijn vertegenwoordigd in de Administratieve Commissie werken samen aan uniformiteit, efficiëntie, uitwisseling van informatie en de procedures die noodzakelijk zijn om deze bepalingen toe te passen. Belangrijke instrumenten waarover momenteel wordt gesproken zijn de opzet van een elektronisch communicatiesysteem tussen de instanties, waarin ook een veilig elektronisch platform zou kunnen worden geïntegreerd voor de uitwisseling van persoonsgegevens om fraude en onjuistheden te bestrijden.

De Commissie werkt binnen de Administratieve Commissie ook nauw samen met de lidstaten aan een praktische gids om effectieve toepassing van de Verordening te bevorderen. Deze gids zal eind 2013 op de website van de Commissie worden gepubliceerd.

In deze gids zal het begrip “gewone verblijfplaats”, dat wordt gebruikt in de verordeningen, worden toegelicht om de lidstaten hierover beter te informeren⁶⁰.

3. Autoriteiten helpen bij de aanpak van sociale integratie

De Commissie heeft voorgesteld om in de programmeringsperiode 2014-2020 ten minste 20 % van het ESF te besteden aan het bevorderen van de sociale integratie en het bestrijden van armoede in elke lidstaat.

De Commissie zal zich blijven inspannen om te helpen bij het opbouwen van de capaciteit van de lokale overheden om doelmatig gebruik te maken van de Europese structuur- en investeringsfondsen.

In de nieuwe programmeringsperiode (2014-2020) moet ten minste 20 % van de ESF-toewijzing in elke lidstaat worden besteed aan bevordering van sociale integratie en de bestrijding van armoede en alle vormen van discriminatie (momenteel is dat 17 %). Bovendien zal het ESF ook kunnen worden gebruikt voor de financiering van capaciteitsopbouw voor alle belanghebbenden op nationaal, regionaal of lokaal niveau. Er zullen beleidsrichtsnoeren aan de lidstaten worden gegeven over zowel de oorsprong als de bestemming van mobiele EU-burgers, zodat programma's voor sociale integratie kunnen worden ontwikkeld met de steun van het ESF. Bijzondere aandacht wordt besteed aan de sociale integratie van kansarme groepen, waaronder de Roma. De Commissie werkt nauw samen met de lidstaten en spoort hen aan ambitieus te werk te gaan bij het aanpakken van problemen op dit vlak, in de partnerschapsovereenkomsten, en vervolgens in de desbetreffende operationele programma's, en om adequate financiering beschikbaar te stellen. Om capaciteitsproblemen op te lossen, zoals het gebrek aan kennis en administratieve capaciteit bij de beheersautoriteiten, roept de Commissie de lidstaten op om te overwegen het beheer en de uitvoering van sommige delen van de programma's over te dragen aan intermediaire instanties met aantoonbare kennis van en ervaring met de betrokken actoren. De Commissie richt zich op de terreinen waarop hulp noodzakelijk is en onderzoekt samen met andere internationale organisaties⁶¹ concrete acties die kunnen worden ondernomen om een uitgebreid pakket aanvullende steun te bieden aan gemeenten die zich ertoe verbinden de integratie van gemarginaliseerde gemeenschappen, met name de Roma, op hun grondgebied te verbeteren. De Commissie ondersteunt via het Progress-programma ook de samenwerking tussen Europese steden op het gebied van de integratie van de Roma.

Daarnaast zal de Commissie voor elke lidstaat een brochure opstellen waarin de beschikbare Europese structuur- en investeringsfondsen worden gepresenteerd, zodat regionale en lokale overheden gemakkelijker financiering kunnen vinden voor het bevorderen van sociale integratie en het bestrijden van armoede.

4. Uitwisseling van goede praktijken bevorderen

De Commissie zal lokale overheden helpen goede praktijken die in heel Europa zijn ontwikkeld uit te wisselen, om de regels voor het vrije verkeer toe te passen en sociale integratie beter te kunnen aanpakken.

⁶⁰ De praktische gids betreft alleen de toepassing van de verordeningen, en niet de Richtlijn.

⁶¹ Bijvoorbeeld het Noorwegenfonds van de EER, de Raad van Europa, het UNDP, de Open Society Foundation en het EU-agentschap voor de grondrechten.

De Commissie zal eind 2013 een verslag publiceren waarin wordt nagegaan wat het effect van het vrije verkeer is voor zes grote Europese steden⁶² die beleid uitvoeren om het vrije verkeer en de sociale integratie van mobiele EU-burgers te bevorderen en te vergemakkelijken, zoals het bieden van één loket voor informatie voor nieuwkomers. Op basis hiervan zal de Commissie samen met het Comité van de Regio's in februari 2014 een eerste conferentie met vertegenwoordigers van regionale en lokale overheden organiseren om goede praktijken uit te wisselen.

5. Autoriteiten helpen bij het toepassen van de EU-regels voor het vrije verkeer in de praktijk

De Commissie zal een online opleidingsmodule opzetten om medewerkers van lokale overheden te helpen de rechten van de EU-burgers op vrij verkeer volledig te begrijpen en toe te passen.

De Commissie heeft voorgesteld om voor mobiele EU-werknemers in alle lidstaten organen voor juridische ondersteuning en informatie op te richten en werkt aan een voorstel om het Eures-netwerk te versterken wat betreft de hulp aan werkzoekenden en werkgevers om deze met elkaar in contact te brengen.

Zoals beschreven in het Verslag over het EU-burgerschap 2013⁶³ spelen lokale overheden een belangrijke rol in de handhaving van het recht van vrij verkeer van de burgers, aangezien zij vaak het eerste aanspreekpunt zijn voor burgers die zich in een nieuwe stad vestigen. Uit klachten die door de Commissie worden ontvangen, blijkt dat loketbeambten vaak onvoldoende vertrouwd zijn met het recht van vrij verkeer. De Commissie zal tegen eind 2014 samen met de lidstaten een online opleidingsmodule voor lokale besturen ontwikkelen (actie 10) om de kennis van loketbeambten van de rechten van EU-burgers op vrij verkeer te vergroten en hen te helpen met vragen of ingewikkelde gevallen.

In april 2013 heeft de Commissie een voorstel ingediend voor een richtlijn inzake maatregelen om mobiele werknemers te ondersteunen bij de uitoefening van hun rechten. De Commissie verzoekt het Europees Parlement en de Raad om de richtlijn zo snel mogelijk goed te keuren⁶⁴, zodat nationale instanties mobiele werknemers en hun gezinsleden advies en bijstand te verstrekken bij het handhaven van hun rechten.

Overeenkomstig het werkprogramma van de Commissie voor 2013 en actie 2 van het Verslag over het EU-burgerschap 2013⁶⁵ zal de Commissie ook een voorstel presenteren om Eures, het Europese netwerk van de diensten voor arbeidsvoorziening, te moderniseren, zodat de rol en impact van de diensten voor arbeidsvoorziening op nationaal niveau wordt versterkt, de coördinatie van de arbeidsmobiliteit in de EU wordt verbeterd en Eures zich ontwikkelt tot een volwaardig instrument voor plaatsing en werving.

6. Conclusie

Vrij verkeer is het recht uit het EU-verdrag dat burgers het meest waarderen en beschouwen als de belangrijkste verwezenlijking van de Europese integratie. Het raakt de kern van het burgerschap van de EU.

⁶² Barcelona, Dublin, Hamburg, Lille, Praag en Turijn.

⁶³ Verslag van de Commissie *Verslag over het EU-burgerschap 2013 — EU-burgers: uw rechten, uw toekomst*, COM(2013) 269 final, 8.5.2013.

⁶⁴ COM(2013) 236 van 26.4.2013.

⁶⁵ COM(2013) 269 final van 8.5.2013.

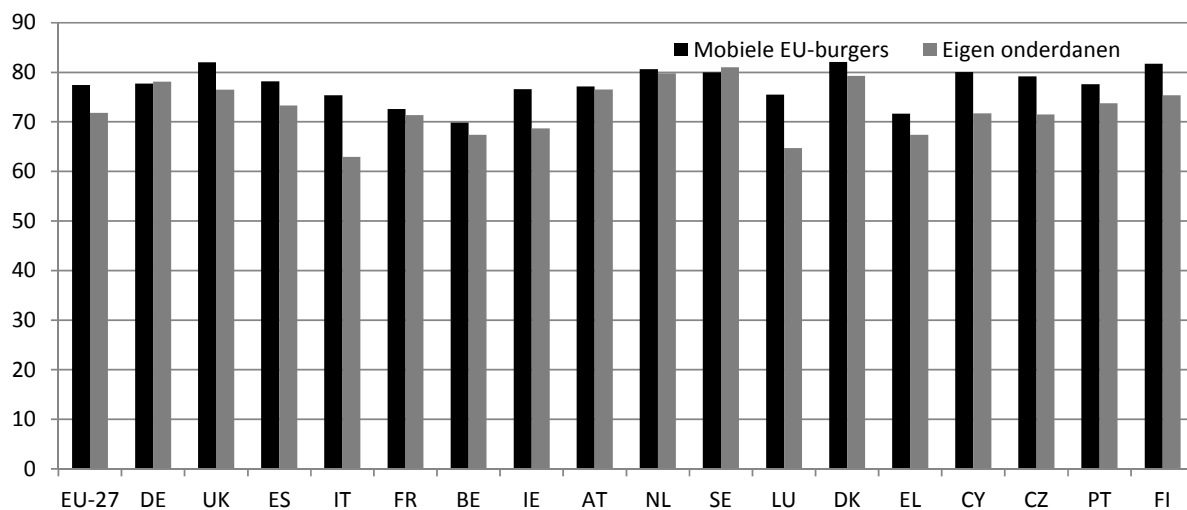
De lidstaten en de EU moeten er samen voor zorgen dat het vrije verkeer goed functioneert en ten goede komt aan burgers, groei en werkgelegenheid.

Dankzij de EU-regels inzake vrij verkeer, sociale bijstand en sociale zekerheid is het gemakkelijker het recht op vrij verkeer daadwerkelijk uit te oefenen en degenen die er eerlijk gebruik van maken te beschermen. Tegelijkertijd bevatten de regels degelijke waarborgen om ervoor te zorgen dat de aan EU-burgers verleend rechten niet worden misbruikt, dat de verplichtingen in het kader van Europese wetgeving worden nagekomen en dat de socialezekerheidsstelsel in de gastlanden niet onredelijk worden belast. De lidstaten en de Europese instellingen zijn er samen verantwoordelijk voor dat het recht op vrij verkeer hoog wordt gehouden, onder andere door publieke percepties te weerleggen die niet op feiten of de economische realiteit zijn gebaseerd. Bij het uitoefenen van deze taak kunnen de nationale overheden rekenen op de steun van de Commissie, op basis van de aanpak en de vijf acties die in deze mededeling worden beschreven.

STATISTISCHE BIJLAGE

Grafiek 1: Arbeidsparticipatie van mobiele EU-burgers en eigen onderdanen (leeftijd: 15-64 jaar), 2012

In deze grafiek is het aantal mobiele EU-burgers in de werkende leeftijd (15-64 jaar) in het desbetreffende land weergegeven.

Bron: Eurostat, EU-enquête beroepsbevolking (table lfsa_argan). NB: Alleen de belangrijkste landen van bestemming van mobiele EU-burgers zijn in de grafiek opgenomen. Deze 17 lidstaten vertegenwoordigden 99 % van de mobiele EU-burgers in 2012.

Grafiek 2: Sociale uitkeringen die mobiele EU-burgers ontvangen

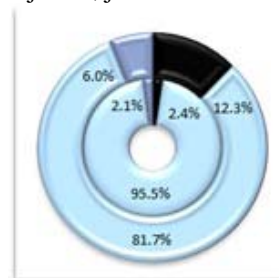
Chart 2: Take-up of social benefits by mobile EU citizens in certain Member States

Buitenste cirkel: percentage mobiele EU-burgers in vergelijking met eigen onderdanen; binnenste cirkel: percentage uitkeringsgerechtigden onder mobiele EU-burgers en eigen onderdanen. Eigen onderdanen zijn weergegeven in **lichtblauw**, mobiele EU-burgers in **zwart** en niet-EU-burgers (indien gegevens beschikbaar zijn) in **lichtpaars**.

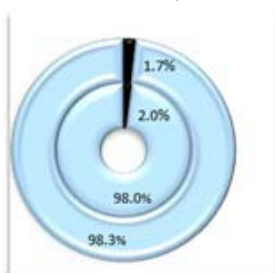
Gegevens over bevolkingsaandeel: migratiestatistieken van Eurostat, 2012, aangevuld met de enquête beroepsbevolking van Eurostat, nationale databanken en eigen ramingen.

De gegevens van grafiek 2 zijn verstrekt door de lidstaten en zijn ingezameld door de deskundigengroep FREEMO. De cijfers kunnen niet worden vergeleken, onder andere doordat uitkeringen niet op EU-niveau zijn geharmoniseerd.

Cyprus — sociale bijstand, juli 2013

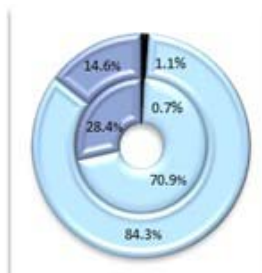
Tsjechië – sociale bijstand buiten verzekeringen (*geen jaar bekend*)

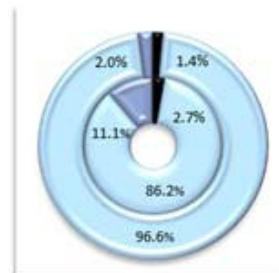
Denemarken – sociale uitkering of inkomen uit arbeid, 2012

Estland — sociale bijstand, 2012

Finland — werkloosheidsuitkeringen, 2012

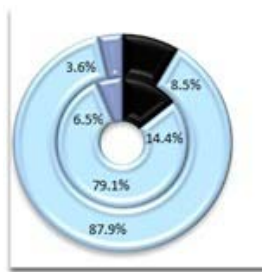
Duitsland — sociale uitkeringen voor werkzoekenden, 2012

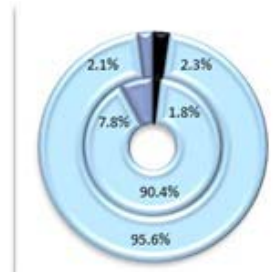
Griekenland — pensioenen, juni 2013

Ierland — uitkeringen voor werkzoekenden, huursubsidie en kinderbijslag (gezinnen en kinderen), 2013

Nederland — sociale bijstand, 2012

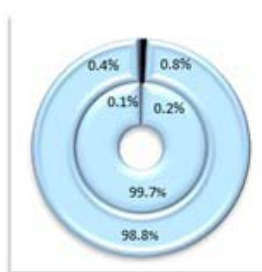
Portugal — uitkeringen voor sociale integratie, gezinsuitkeringen en steun voor ouderen

Roemenië — sociale bijstand, juni 2013 (*mobiele EU- en niet-EU-burgers samen*)

Slowakije — sociale bijstand, mei 2013

Slovenië — sociale bijstand, augustus 2013

